

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 18.II 1969.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Dušan Arneri, prof.dr Branko Jakaša

Posada pomorskog broda - Brodovlasnikova odgovornost - Primjena prava - Stvarni radni odnos - Za obaveze iz radnog odnosa posade broda odgovara i brodovlasnik premda on nije sklopio ugovor o radu već zakupnik ili brodar broda - Na radne odnose jugoslavenskih članova posade broda koji su sklopili ugovor o radu u Jugoslaviji, ili su u Jugoslaviji zasnovali stvarni radni odnos, primjenjuje se jugoslavensko pravo o radnim odnosima - Na privilegije koji terete brod iz radnog odnosa primjenjuje se pravo zastave broda - Da li su članovi posade zasnovali stvarni radni odnos treba prosudjivati prema svim konkretnim okolnostima

Tužitelji su članovi posade broda, a tuženik je brodovlasnik strani državljanin. Tužitelji navode da su oni s zakupnikom broda sklopili ugovor o radu, i da je zakupnik kasnije prepustio brod svojoj sudbini, i da su oni dalje ostali na brodu čuvajući ga i brinući se o njemu. Od brodovlasnika traže da im plati naknadu za njihove usluge. Brodovlasnik se opire tužbi navodeći da on nije s posadom stupio u nikakav radni odnos, već da je ona samovoljno ostala na brodu nakon što je zakupnik broda napustio brod, pa da prema tome on posadi ne duguje ništa.

Prvostepeni sud je udovoljio tužbenom zahtjevu, a drugostepeni je prvostepenu presudu ukinuo i stvar vratio na ponovno raspravljanje iz slijedećih bitnih razloga:

Što se tiče prigovora pomanjkanja pasivne legitimacije na strani tuženoga, valja istaći da prvostepeni sud pravilno uzima da je tuženi kao vlasnik brodova pasivno legitimiran. Naime u pitanjima zahtjeva posade brodova, bila ona u faktičnom ili ugovornom odnosu, odgovoran je vlasnik broda s naslova pomorskog privilegija koji slijedi i iz austrijskog prava, tj. čl.754, t-3 HGB. Kako je među strankama nesporno, a što je uostalom utvrdio pravilno prvostepeni sud, tuženi je vlasnik broda i kao takav pasivno je legitimiran za zahtjeve radnika koji su bili na njegovim brodovima zaposleni bilo privremeno, bilo kao stalna posada u stalnom ugovornom odnosu.

Za pitanje i utvrđivanje statusa člana posade, obzirom da se radi o stranim brodovima koji su bili, što je među strankama nesporno, u raspredi u jugoslavenskoj luci, te da se ukrcaj posade izvršio u jugoslavenskoj luci, ovaj

sud nalazi da se na ovaj odnos, koji je nastao između tužitelja i tuženog, ima primijeniti jugoslavensko pravo, tj. pravo mjesta u kome je odnos nastao. Prema tome na predmetni spor imaju se primijeniti svi propisi jugoslavenskog prava koji se odnose na radne odnose, a posebno propisi koji se odnose na radne odnose jugoslavenskih radnika s inozemnim fizičkim ili pravnim osobama.

Kad je sud utvrdio kao nesporno da među strankama nije postojao pismeni ugovor o zaposlenju, trebao je utvrditi kakve obveze za tužitelje i tuženog slijede iz tzv. faktičnog odnosa, pa je sud trebao da za svakog pojedinog tužitelja utvrdi na koji način i pod kojim je uvjetima stupio u privremeni radni odnos, u smislu odredaba čl.18 do 27 Osnovnog zakona o radnim odnosima (Sl.l.SFRJ br.43/66 i 52/66), a u vezi s tim i prema odredbama u pogledu o načinu zapošljavanja pomoraca na pomorskim brodovima, uvjetima i običajima kako se pomorci primaju na zaposlenje. Za utvrđivanje ovih činjenica sud je trebao provesti sve ponudjene dokaze i to: gdje su se i u kome stanju nalazili brodovi tuženoga prije ukrcaja tužitelja na odnosne brodove, kada i s kim, te u kakvom svojstvu i u koju svrhu su se tužitelji ukricali na odnosne brodove; da li je prilikom isplovljenja brodova nakon ukrcaja tužitelja na odnosne brodove načinjen propisan popis posade; da li su podaci o ukrcaju uneseni u pomorske knjižice tužitelja; kakav je odnos bio tužitelja s predstavnicima broda (brodarom ili vlasnikom broda) u času uplovljenja odnosnih brodova u odredišnu luku - u konkretnom slučaju u luku Rijeke; koji su od tužitelja poimenično i koliko ih je bilo ukrcano na odnosne brodove u času isplovljenja; kakvo je stanje posade utvrdila Lučka kapetanija u luci uplovljenja; i konačno kakav je odnos između broдача odnosno brodovlasnika nastao i bio nakon što su brodovi uplovili u odredišnu luku.

U toku spora i u žalbi tuženi ističe da je kapetan Sgradely angažirao određene ljude, a među ostalim i neke od tužitelja, u cilju da iz luke Kopra odnosno Izole dovedu odnosne brodove u luku Rijeke u cilju izvršenja pokusne vožnje. Nadalje se tvrdi da su brodovi bili dovedeni u Rijeku radi opreme za daljnje pomorske pothvate i osposobljenje brodova u cilju vršenja plovidbe po moru pod imenom broдача Sgradelyja.

Ako se ove činjenice utvrde kao tačne, a za to treba provesti potrebne dokaze koje će stranke ponuditi, tada treba odnos tužitelja s tuženim razmatrati s toga stajališta. Obzirom na specifični odnos koji je nastao nakon napuštanja brodova od strane njihovog posjednika Sgradelyja, potrebno je da sud utvrdi kakvo je stanje bilo od toga dana na odnosnim brodovima, i tko je poduzimao određene

mjere obzirom na lučke organe kao i ostale poslove u vezi s brodovima. Obzirom na to za pravilnu ocjenu odnosa tužitelja prema vlasniku broda, tj. prema tuženom, bit će potrebno da sud sasluša ponudjene svjedoke za okolnost kako su se odvijali pregovori prednika tuženog Sgradelyja s tužiteljima i kakav je stvarni odnos tužitelja bio prema Sgradelyju. Ovo napose treba utvrditi za one tužitelje koji nisu bili uneseni u popis posade prilikom isplovljenja broda iz luke broda Izola, odnosno uplovljenja u luku Rijeke. Provođenjem potrebnih dokaza i saslušanjem svjedoka, koga sud bez osnove nije saslušao, trebat će utvrditi u kakvom su odnosu bili tužitelji sa Sgradelyjem, i u kakvom je svojstvu svakoga pojedinog Sgradely primio na posao, tj. kada i koga dana i do kada je taj odnos trajao.

Pravilno ističe tuženi i sporedni umješak da izvještaj Lučke kapetanije od 26.I 1968.g. ne može biti osnova niti mjerodavan za utvrđivanje odnosa između tužitelja i tuženog, jer se iz te isprave ne može razabrati koja je posada do časa napuštanja broda postojala na brodovima, a niti tko je odnosne članove posade uzeo na brod u toliko prije što odnosna isprava ne sadrži imena pomoraca. Prema tomu sud će morati utvrditi koji su od tužitelja bili članovi posade, jer brodovlasnik mora znati samo za one članove posade koje je on ili njegov predstavnik uzeo na brod. Isticanje činjenice da se na brodovima nalazilo 8 članova posade prilikom isplovljenja, a da u stvari postoji 14 tužitelja, upućuje da je potrebno za svakog tužitelja utvrditi kada je i pod kojim okolnostima stupio u zaposlenje.

Tek kad sud utvrdi ove činjenice, moći će pristupiti utvrđivanju statusa svakoga pojedinog tužitelja obzirom na vanugovorni odnos, tj. faktični radni odnos, i utvrditi da li je svaki pojedini tužitelj stvarno bio potreban nakon napuštanja broda od strane Sgradelyja, a napose obzirom na okolnost da nije bio sklopljen ugovor, trebat će utvrditi pod kojim okolnostima i po čijem pristanku je pojedini tužitelj ostao na brodu i nakon toga što im je Sgradely saopćio da mu više nisu potrebni, i da nema novaca da ih plati.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 30.VIII 1968.

Vijeće: Lida Horvat, dr Dušan Arneri, dr Eugen Žokalj

Prijevoz stvari željeznicom - Odgovornost željeznice - Novacija ugovora - Pošiljaočeva legitimacija - Primaočeva cesija pošiljaocu prava iz ugovora o prijevozu - Radi se o novaciji